

Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopteren-fauna II. ¹⁾

Hygropora cunctans ERICHS. Van deze uiterst zeldzame soort werd, door Dr. D. MAC GILLAVRY, in April een ♂ bij Oisterwijk gevangen. De afbeelding in REITTER's „Fauna Germanica” II, 1909, op pl. 41, fig. 20 (niet fig. 41, zooals in den tekst op blz. 37 staat) is niet nauwkeurig (ook ontbreekt het lengtestreepje); het halsschild is daar veel te smal geteekend; in den tekst staat zeer juist: „stark quer, quer elliptisch, fast breiter als die Fld., reichlich doppelt so breit als lang”. — Dit unicum werd door den genoemden vinder, die mij reeds zooveel interessants bezorgde, welwillend voor mijne collectie afgestaan.

Thiasophila pexa MOTSCH. Deze soort ²⁾, of wellicht juister var. ³⁾ of ras ⁴⁾ van *Th. angulata* ERICHS, is uit Daurië ⁵⁾ beschreven en werd door SCHILSKY (volgens GANGLBAUER's „Käfer von Mitteleuropa”, II, Band 1895, „irrthümlich”) uit den Elzas opgegeven. Later vermeldt REITTER in zijne „Fauna Germanica” II, 1909, deze ook uit den Elzas, bij *Formica pratensis* en eindelijk is zij, volgens BERNHAUER, niet zeldzaam in geheel Neder-Oostenrijk en bezit deze verdienstelijke *Staphyliniden*-kenner ook exemplaren uit Bosnië en Zuid-Rusland; hij schrijft mij „Die hiesigen Stücke sowie die aus Bosnien und Süd-Russland unterscheiden sich ziemlich von der Stammform, wenn es selbstverständlich auch Übergangsformen gibt”. — Sedert deelt Pater WASMANN in eene belangrijke studie: „Über Ameisen-Kolonien mit Mendel'scher Mischung” (in: „Biolog. Centralblatt”, 20 März 1915, p. 124) mede, dat *Th. pexa* bij Valkenburg in Limburg, niet alleen bij *Formica pratensis*, maar ook bij *F. rufa*, met *Th. angulata* ER. zamen voorkomt.

¹⁾ Eene eerste bijdrage is in de Entomol. Berichten, Deel IV, No. 86, 1 Nov. 1915, verschenen.

²⁾ Volgens HANS WAGNER eene goede soort.

³⁾ Volgens SCHILSKY, REITTER, WASMANN en Cat. Col. Eur. etc. 1906 eene var. van *Th. angulata* ER.

⁴⁾ Volgens BERNHAUER een ras van *Th. angulata* ER.

⁵⁾ Daurië of Transbaikalië, in oostelijk Siberië, begrensd door Mongolië, het Amourgebied en het Baïkalmeer.

Het lezen van deze, voor onze Fauna nieuwe, ontdekking verrastte mij in hooge mate en het zou jammer geweest zijn, wanneer deze nieuwe vondst in ons land aan de aandacht van onze Colcopterologen ontsnapt ware.

Op mijn verzoek aan onzen beroemden Myrmecoloog en kenner der Myrmecophilen, om nadere inlichting omtrent deze zaak, schrijft hij mij, dat, naar zijne meening, *Th. pexa* slechts eene variëteit van *angulata* is en met deze laatste door geleidelijke overgangen verbonden is. WASMANN zegt n.l.: „Sowohl Grösse (2.5—3 mm.) als Färbung (rothbraun bis fast schwarz, die basalen und letzten Hinterleibstergiten heller, Fühler und Beine rothbraun bis pechbraun) variiren bei den Valkenburger Exemplaren aus einem *rufa*-Nest. Die kleinere und dunklere Form ist nach meiner Ansicht identisch mit *pexa* MOTSCH. (Ich habe auch Exemplare von 2.5 mm.). Auch die Form des Halsschildes variiert. Es giebt hier also *Th. angulata* var. *pexa* und zahlreiche Uebergänge zwischen beiden”. Nader schrijft hij: „Ich habe mein über 100 Exemplare umfassendes *angulata*-Material und speziell die bei *rufa* zugleich mit der typischen *angulata* hier (Valkenburg!) vorkommenden *pexa* nochmals verglichen und Ihnen meine Ansicht darüber (zie hierboven) kurz geschrieben. Mir ist es zweifellos, das auch „echte” *pexa* MOTSCH. von 2.5 mm. und der angegebenen Färbung etc. unter den Valkenburger Exemplaren meiner Sammlung vorhanden sind. ¹⁾

De mij toegezonden Limburgsche exemplaren (zie noot) komen m. i. in grootte en kleur meer met *angulata* dan met de typische exemplaren van *pexa* uit Neder-Oostenrijk van BERNHAUER overeen; de kleur is niet of slechts iets donkerder dan gewoonlijk bij *angulata* het geval is;

¹⁾ Hij voegt er nog aan toe: „Wenn Sie einmal vorüberkommen, können Sie dieselben selbst in Augenschein nehmen; aber zur Ansicht kann ich nach dem unglücklichen Schicksal der letzten Sendung inzwischen keine mehr senden”. Op mijn verzoek n.l. had Pater WASMANN mij, behalve twee kleine donkere typische exemplaren van BERNHAUER uit Neder-Oostenrijk, een 7-tal uit Valkenburg (van welke 3 voor mijne collectie bestemd) ter inzage gezonden. Door minder doelmatige verpakking kwam helaas een gedeelte van de Limburgsche exemplaren in defecten toestand (met afgebroken sprieten) bij mij aan.

bij één ex. is de tint wel wat meer opvallend donkerder, maar verre van wat de uitlandsche exemplaren doen zien; bovendien is de zwarte kleur op een paar achterlijfstergiten ook veel minder scherp aangeduid dan bij de exemplaren van BERNHAUER.

Als antwoord op mijn twijfel omtrent de juistheid, dat de mij toegezondene Limburgsche exemplaren tot *pexa* zouden behooren, kreeg ik de hierboven vermelde opheldering en schrijft WASMANN er nog bij, dat ook exemplaren onder zijne Limburgsche *Th. pexa* voorhanden zijn met volkomen mat halsschild en zwarte dekschilden met zeer smal gelen toprand. Tot mijn grooten spijt werden mij dusdanige donkere, typische *pexa*-exemplaren (uit Limburg) niet toegezonden ¹⁾, maar alleen overgangsvormen (volgens WASMANN), die op mij geheel den indruk maken van echte *Th. angulata*, met geringe wisselende tinten, te zijn, zooals ze ook in onze duinstreek bij *Formica rufa* destijds gevonden werden.

Derhalve een eigen oordeel uit te spreken over de juistheid van WASMANN's opvatting, in hoeverre in de r d a a d *Th. pexa* tot de Nederlandsche fauna zou moeten gerekend worden, acht ik niet mogelijk, tengevolge van gebrek aan studie-materiaal; ik moet mij dus voorloopig bij WASMANN's opvatting, als zijnde die van een hoogst bevoegden kenner der Myrmecophilen, neerleggen.

Wenschelijk blijft het voor mij niettemin, om later de gelegenheid te hebben typische *pexa*-exemplaren uit Limburg te zien en wellicht ook voor mijne faunistische Coleopteren-collectie te verkrijgen. Zoo dikwerf reeds ontving ik van WASMANN nieuwe soorten uit deze, voor de fauna, zoo rijke provincie.

BERNHAUER schrijft mij, dat hij nimmer *pexa*-exemplaren uit den Elzas en uit Limburg zag.

Volledigheidshalve voeg ik hieraan toe de korte beschrijving van *Th. pexa* (naar REITTER's Fauna Germanica II, 1909)

Kleiner (2.5 mm.) dan *angulata*, zwartbruin, vooral het

¹⁾ Aan één kant gelukkig, want dan waren ze wellicht ook defect geraakt; bij goede verpakking intusschen komt bij mij alles ongeschonden aan, evenzoo wat ik zelf verzend.

halsschild donker en naar voren minder sterk versmald, het achterlijf op het 3e en 4e vrij liggend tergiet zwart.

T. angulata daarentegen is lichter roodbruin, het achterlijf slechts op het 4e en op de basis van het 5e tergiet donkerder, halsschild naar voren sterker versmald, lichaam grooter (3 mm.).

Agaricophagus cephalotes SCHMIDT. Één exemplaar bij Houthem in Limburg, Sept. (L. DE VOS TOT NEDERVEEN CAPPEL). Eveneens welwillend voor mijne collectie afgestaan.

Den Haag.

ED. EVERTS.

Rupsenbeschrijvingen II.

2. *Mamestra trifolii* Rott.

Volwassen rups. Lengte ongeveer 3 cm. Naakte Noctuidenrups. Groen tot donkerbruin met een roodachtige zijdelijn en zwarte streepjes op den rug.

Nadere omschrijving. Kop groenachtig bruin, zwart gemarmerd. Rug in allerlei verscheidene kleuren tusschen groen en donkerbruin, fijn zwartachtig gemarmerd. De intensiteit dezer marmering bepaalt voor een groot deel de kleur; hoe dichter de marmering, hoe donkerder de kleur. Midden over den rug loopt eene meer of minder duidelijke langslijn, die in den regel donkerder, enkele malen iets lichter dan de omgeving is. Meer zijwaarts eene fijne, uit deeltjes samengestelde, dus eenigszins verbrokkelde lichte langslijn, aan de binnenzijde waarvan op elken ring een zwart langsstreepje staat (wat bij vele uilenrupsen voorkomt). Dan volgt de kenmerkende zijdelijn, die scherp afsteekt. Deze is namelijk roodachtig, van boven en van onderen wit ingevat (zeer karakteristiek!). De roodachtige kleur is nu eens meer rose, dan weder meer oranje. Daarboven staan de lichte, door zwart omgeven stigmata. De zwarte marmering op den rug loopt beneden de zijdelijn door tot aan de buikpooten. Deze hebben eene glimmende, donkerder plek aan de buitenzijde, doch zijn verder, evenals de buik, ongeteckend en vuilgroen. Ring 1 heeft een vierkant, ietwat glimmend halsschild.